

N:o 53.

Af herr **von Mentzer**, om anslag till aflöning och underhåll af särskild polisstyrka på landet.

I Kungl. Maj:ts nådiga proposition den 21 sistlidne februari, n:o 71, angående löne reglering för landsstaterna i länen med mera föreslås, bland annat, att på extra stat för år 1909 måtte ställas till Kungl. Maj:ts förfogande ett förslagsanslag af 350,000 kronor att användas till aflöning och underhåll af särskild polisstyrka på landet hufvudsakligen under de villkor, som angifvas i det den nådiga propositionen bilagda protokoll. Af dessa 350,000 kronor äro 138,000 kronor afsedda för föreslagna aftal med städer om cirka 150 man reservpolismanskap med underbefäl m. m. Den sålunda ifrågasatta reservpolisen, hvilken är ämnad vara tillgänglig vid de tillfällen, då en folkmängd samlar sig tillhopa och störer lugnet eller allmänna ordningen samt visar trotsighet mot offentlig myndighets befallning, skall enligt Kungl. Maj:ts förslag anskaffas genom aftal med vissa städer därom, att städerna skola för hvarje polisman, som för ändamålet ställes till statens förfogande, af statsverket erhålla en årlig godtgörelse af 500 kronor; och äro dessutom beräknade kostnader dels vid reservpolisens användning för dess och nödigt underbefäls aflöning med skälig förhöjning, äfvensom för dess transport, inhysning och förplägnad, skadestånd m. m. och dels för arvode till en polisman, som i och för ordnandet af dessa ärenden kan blifva anställd såsom departementschefens biträde.

Med hänsyn såväl till statens skyldighet att värna och upprätthålla den allmänna ordningen och rättssäkerheten som ock till de på sista tiden vunna erfarenheterna, lærer näppeligen någon tvekan förefinnas rörande behovet af den föreslagna reservpolisen. Och då det hvarken torde vara lämpligt att annat än i yttersta nödfall för ifrågavarande ändamål anlita militären ej heller behöfligt att anställa en särskild polis- eller gendarmerikår med uppdrag att uteslutande ägna sig åt tjänsten, synes det vara en lyckligt funnen lösning af frågan att anställa

en kår, som endast har att ständigt stå färdig att rycka ut, när sådant erfordras. Men då det i den kungl. propositionen heter, att frågan knappast lärer kunna utföras på mera än ett sätt, torde dock invändningar kunna göras häremot. Visserligen skulle man på det föreslagna sättet erhålla en kår, som vore tränad och skolad mer än andra i egentlig polistjänstgöring. Men då det i detta fall icke är fråga om annat än att hålla upphetsade folkmassor inom ordningens rāmärken, torde den öfning, som städernas polismän erhålla i brotts upptäckande och brottslingars gripande, ej vara af särskildt värde vid den tjänstgöring, som här kan komma i fråga. Hufvudsaken är, att de ordningsmän, som skola tjänstgöra, äro handfasta, pålitliga och tillgängliga så fort som möjligt samt hafva lärt sig konsten att lyda order. Och det kan ifrågasättas, huruvida icke dylika män skulle kunna erhållas äfven från andra håll än från städerna. Såvidt jag förstår, skulle de kunna det. Och icke nog härmed. De från landsbygden erhållna ordningsmännen skulle enligt min uppfattning kunna erbjuda vissa fördelar framför de ensidigt från städerna uttagna. Under det att städernas polismän sakna såväl i allmänhet vana vid landtliga förhållanden som ock i synnerhet den lokal- och personkännedom, som härvidlag måste hafva sin särskilda betydelse, skulle ordningsmän, om sådana kunde erhållas från landsbygden, i dessa afseenden kunna erbjuda åtskilliga mycket värdefulla företräden. De skulle dessutom icke endast genom den åskådning, hvori de till följd af sin ställning måste stadfästas, oafbrutet hafva ett godt inflytande på sin omgifning utan äfven vara färdiga att, så snart oroligheter yppade sig, genast göra anmälan därom, så att oroligheterna redan i sin begynnelse blefve beaktade och kanske stillade af ordningsmakten. Oroligheternas ledare skulle måhända icke hafva så lätt att upphetsa sina massor mot män, hvilka tillhörde orten och vore massorna nära stående som mot särskildt utkommenderade, uniformerade polismän från städerna.

Med de jämförelsevis små anspråk, som äro rådande på landsbygden, och då full ersättning kommer att lämnas för den tjänstgöring, som kan blifva ifrågasatt, är det säkerligen icke omöjligt, att åtminstone i många län män skulle kunna erhållas, hvilka ställde sig till förfogande mot en årlig godtgörelse af ett belopp, som vida understege de 500 kronor, hvilka varit påtänkta i det föreliggande förslaget. I det län, jag har förmånen tillhöra, finnes det enligt min öfvertygelse säkerligen män, som äro villiga att åtaga sig uppdraget mot en årlig godtgörelse af högst 200 kronor. Kunde den för hela landet erforderliga styrkan anskaffas för en dylik ersättning, skulle en kår på 300 man icke komma

att kosta mera än högst 60,000 kronor. Jämför man detta belopp med de i den kungl. propositionen upptagna 75,000 kronor, för hvilka endast 150 man skulle erhållas, är det väl värdt att dessutom ihågkomma, att röster höjts från flera håll, hvilka framhållit, att den af Kungl. Maj:t ifrågasatta ersättningen vore för lågt tilltagen och fördenskull borde höjas så fort ske kunde.

Då rikets fjärdingsmän genom sin tjänstgöring redan erhållit någon, om än icke någon betydande, vana att vid folksamlingar biträda med ordningens upprätthållande, vore det kanske icke ur vägen, om dessa personer erhöle något företräde vid tillsättandet af de nya ordningsmännen, allra helst som detta säkerligen skulle leda till lyftning och höjning af hela fjärdingsmansinstitutionen.

Utgående från dessa synpunkter har det förefallit mig, som om den här föreliggande frågan lämpligen skulle kunna ordnas så, att Kungl. Maj:ts befallningshafvande i länen erhöle bemyndigande att, sedan allmänna kungörelser om ordningsmäns tillsättande blifvit meddelade samt magistrater och kronofogdar blifvit hörda öfver de ansökningar, som inkommit i anledning af dessa kungörelser, tillsätta det antal ordningsmän, som Kungl. Maj:t kunde finna skäligt bestämma för hvarje län. Ifall ordningsmännens antal blefve betydligt förökadt utöfver hvad Kungl. Maj:t föreslagit i propositionen samt Kungl. Maj:ts befallningshafvande erhöle befogenhet att vid behof vända sig till angränsande län med begäran om handräckning, skulle måhända endast i sällsynta undantagsfall departementschefen behöfva träda i verksamhet och anlita något särskildt biträde.

På grund af hvad sålunda blifvit anfördt, får jag vördsamt föreslå,

att Riksdagen måtte i anledning af förenämnda kungl. proposition i hvad den afser särskild polisstyrka på landet på extra stat för år 1909 ställa till Kungl. Maj:ts förfogande ett förslagsanslag af 350,000 kronor eller det lägre belopp, som statsutskottet, till hvilket denna motion torde öfverlämnas, kan finna sig föranlåtet föreslå, att hufvudsakligen på det sätt, härofvän angifvits, användas till aflöning och underhåll af bemälda polisstyrka, där sådan kan af förhållandena påkallas, under medgifvande tillika af hvad den Kungl. propositionen för öfrigt i ärendet innehåller.

Stockholm den 1 april 1908.

C. H. v. Mentzer.